

ГРАМАТИЧНІ ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ТЕКСТУ

Природно, що найбільший комплекс граматичних проблем перекладу пов'язаний із розумінням синтаксичної структури та морфологічного складу речень як мовних елементів, що є безпосередніми носіями предметної інформації [3, с. 71].

Різниця граматичного ладу англійської і української мов, з точки зору перекладу, виражається в двох категоріях перекладацьких проблем: проблеми перекладу в умовах подібності граматичних властивостей мовних одиниць і проблеми перекладу в умовах відмінності граматичних властивостей мовних одиниць у мові перекладу та оригіналу. Крім того, специфічні ускладнення пов'язані з перетворенням окремих граматичних одиниць (морфологічні перетворення на основі словоформ) і складових граматичних одиниць (синтаксичні перетворення на основі словосполучень, пропозицій і фразових єдностей) [2, с. 49].

Як відомо, англійська і українська мови належать не тільки до різних гілок індоєвропейської родини мов, а й до різних структурних типів мов: перша – переважно аналітична мова, де граматичні відношення у реченні передаються вільними граматичними морфемами, а друга – флективна мова, де граматичні значення й відношення передаються за допомогою зв'язаних граматичних морфем – флексій. Саме розбіжності в будові мов, у наборі їхніх граматичних категорій, форм та конструкцій і становлять першу велику групу граматичних труднощів перекладу. Так, в українській мові немає артиклів, часових форм дієслова груп Continuous та Perfect, складних підметових та додаткових інфінітивних конструкцій, а в англійській мові – дієприслівників, категорії роду іменників і прикметників тощо. Певні відмінності існують у побудові речення: на відміну від української мови в англійській мові порядок головних членів речення значно більш фіксований, що може вимагати перебудови речення при перекладі [1, с. 17].

Друга група граматичних труднощів перекладу пов'язана з різним обсягом змісту подібних у двох мовах форм і конструкцій. Так, форма теперішнього часу дієслова-присудка в українській мові відповідає за своїм змістом англійським відповідним формам PresentIndefinite, PresentContinuous та частково PresentPerfect, а форма родового відмінку українського іменника може відповідати за своїм граматичним значенням англійській прийменниково-іменниковій конструкції «of + N» або формі загального відмінку іменника в препозиції до іншого іменника [1, с. 17].

Третю групу граматичних труднощів перекладу складають ті

граматичні явища мови тексту оригіналу, що мають відмінні від відповідних граматичних явищ мови перекладу функціональні характеристики, наприклад, форми однини і множини іменника наявні і в українській, і в англійській мовах, однак форми конкретних іменників можуть не збігатися (англійське evidence вживається тільки в однині, але може перекладатися формою і однини, і множини) [1, с. 18].

Наступна проблема пов'язана з особливостями вираження членів речення у двох мовах, насамперед підмета і присудка. Наприклад, в англійській мові є так звані «формальний підмет» і «формальний додаток», неможливі у структурі українського речення. Тільки незначна частка англійських та українських висловлювань має ідентичну синтаксичну структуру та порядок компонентів і тільки у такому випадку англійські висловлювання можуть перекладатися відповідними українськими висловлюваннями без застосування граматичних трансформацій. Такий переклад називається «дослівним» або «послівним». Його слід відрізнити від граматично буквального перекладу, який є дослівним перекладом граматичної форми або синтаксичної конструкції, що порушує граматичні норми мови перекладу або жанрово-стилістичні норми науково-технічної літератури.

Не менш значною є проблема перекладу такого явища в англійській мові, яке відсутнє в українській, а саме герундія. Переклад герундія залежить від його функції в реченні. Варто розрізнити вживання герундія із прийменником та без нього. Герундій із прийменником може виконувати функції: означення, додатка та обставини (часу, способу дії, мети). Герундій без прийменника може виконувати в реченні синтаксичні функції: підмета, іменної частини складеного іменного присудка, прямого додатка [4, с. 74].

Як підсумок, слід зазначити, що під час перекладу потрібно правильно зрозуміти зміст речень, смислові відношення між реченнями та значення елементів, що беруть участь в організації тексту. Існує декілька груп труднощів, пов'язаних з перекладом науково-технічних текстів з англійської на українську мову.

Література

1. Ахманова О.С. *Лингвистические проблемы перевода. Сборник статей.* / О.С. Ахманова, В.Я. Задорнова. – М.: МГУ, 1998. – 73 с.
2. Борисова Л.И. *Особенности перевода заглавной та заглавно науковой лексики з англійської мови на українську.* / Л.И. Борисова. – М.: ВЦП, 2000. – 171 с.
3. Ванников Ю.В. *Типы научных и технических текстов и их лингвистические особенности.* / Ю. В. Ванников. – М., 1998. – 240 с.
4. Коптілов В.В. *Теорія і практика перекладу* / В.В. Коптілов – К.: Вища школа, 1982. – 124 с.